

**Plan-m.e.r. Bestemmingsplan buitengebied
Westerkwartier
Notitie Reikwijdte en Detailniveau**

projectnr. 179214
Revisie 1
januari 2008

Opdrachtgever

Gemeente Marum e.a.
Postbus 2
9363 ZG MARUM

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
	Revisie 1	Drs. C. Schellingsen	Drs. R.A.M. van Dongen

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	2
1.1	Achtergrond/aanleiding	2
1.2	Leeswijzer	3
2	Plan-m.e.r.	4
2.1	Bepalingen uit de Wet Milieubeheer vormen de basis	4
2.2	Doel van het plan-m.e.r.	4
2.3	Procedurele eisen	4
2.3.1	Kennisgeving	5
2.3.2	Opzet raadpleging	5
2.3.3	Inspraak	6
2.3.4	Bevoegd Gezag en initiatiefnemer	6
2.4	Inhoudelijke eisen	6
3	Scoping op onderdelen	8
3.1	Algemeen	8
3.2	Het bestemmingsplan en het Besluit milieueffectrapportage	10
3.2.1	Agrarische bedrijvigheid	10
3.2.2	Recreatie en toerisme	12
3.2.3	Totaaloverzicht mer-(beoordelings)plichtige activiteiten	16
3.3	Invloed van activiteiten op Vogel- en Habitatrichtlijngebieden	17
3.3.1	Relatie plan-m.e.r. en toets aan de Natuurbeschermingswet/passende beoordeling	17
3.3.2	Activiteiten en mogelijk effect	18
3.4	Alternatieven	20
4	Milieuaspecten; methodiek van effectbepaling en detailniveau	21

1 Inleiding

1.1 Achtergrond/aanleiding

De gemeentes Grootegast, Leek, Marum en Zuidhorn (het Groningse Westerkwartier) zijn voornemens om één gezamenlijk bestemmingsplan voor hun buitengebied op te stellen. Het plangebied omvat vrijwel het volledige buitengebied van de gemeentes Grootegast, Leek, Marum en Zuidhorn. De verschillende dorpskernen en (nieuwe) uitbreidingslocaties vallen buiten het plangebied. Het plangebied heeft vooral een agrarisch karakter. In het bestemmingsplan worden verder de mogelijkheden geregeld voor natuurontwikkeling (EHS), de schaalvergroting in de landbouw, recreatieve activiteiten, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden van niet-agrarische bedrijven.

De huidige bestemmingsplannen zijn in meer of mindere mate verouderd en niet meer afgestemd op de hierboven genoemde nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast is er nieuw beleid vastgesteld in de vorm van onder andere het nieuwe Provinciaal Omgevingsplan, de Visie Houtsingelhoofdstructuur en het Waterplan. Ook zal het nieuwe bestemmingsplan bestaande activiteiten planologisch regelen (zoals de activiteiten rond het landgoed Nienoord).

In de Kadernota Buitengebied zijn in 2006 door de gemeenten de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. Omdat de gemeentes op meerdere terreinen hun beleid op elkaar afstemmen is er voor gekozen om gezamenlijk te werken aan één bestemmingsplan voor het hele gebied. In mei 2007 heeft het conceptplan een informele inspraakronde doorlopen.

Omdat het bestemmingsplan Buitengebied het kader vormt voor mogelijke mer- (beoordelings)plichtige activiteiten is het noodzakelijk om een plan-MER op te stellen. Dit plan-MER zal bij het voorontwerpbestemmingsplan ter inzage worden gelegd.

In hoofdstuk 2 van deze notitie wordt de plan-m.e.r. procedure toegelicht. Onderdeel van de procedure is de raadpleging van betrokken bestuurlijke instanties over de gewenste reikwijdte en het detailniveau van het MER. Ten behoeve hiervan is de voorliggende Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgesteld. De raadpleging vindt schriftelijk plaats: betrokken bestuurlijke instanties worden uitgenodigd te reageren op deze notitie. De reacties van de bestuurlijke instanties worden betrokken bij de uiteindelijke bepaling van de afbakening (reikwijdte en detailniveau) van het plan-MER.

De procedure is gestart met een bekendmaking van de toepassing ervan in de plaatselijke kranten. Tegelijk is met het voorleggen van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau aan de betrokken bestuursorganen gestart met de raadpleging van deze bestuursorganen.

1.2 Leeswijzer

In deze Notitie wordt aangegeven:

- Waarom een plan-m.e.r. -procedure wordt doorlopen (hoofdstuk 2);
- Wat de wettelijke eisen zijn aan een plan-m.e.r. (hoofdstuk 2);
- Kennisgeving en raadpleging zoals ze voor deze plan-m.e.r. nodig zijn (hoofdstuk 3);
- Hoe het plan-m.e.r. voor de herziening van het bestemmingsplan buitengebied regio Westerkwartier zal worden ingevuld (hoofdstuk 4);
- Welke milieuaspecten in het plan MER zullen worden besproken (hoofdstuk 4).

Plan-mer-procedure in het kort

In het nevenstaande schema zijn de formele procedurestappen opgenomen die tijdens een plan-mer-procedure doorlopen moeten worden (Handreiking plan-mer - Ministerie van VROM, 2006). In bijlage 1 is de plan-mer procedure nader toegelicht. In dit kader zijn de belangrijkste begrippen en onderdelen beschreven die regelmatig in ons projectvoorstel terugkomen.

Plan-mer en plan-MER

In het projectvoorstel lopen de begrippen plan-mer en plan-MER door elkaar heen. Met plan-mer wordt de gehele m.e.r.-procedure bedoeld. Het Plan-MER is het milieuraapport dat een product is van de procedure.

Initiatiefnemer en bevoegd gezag

In de plan-mer-procedure is onderscheid gemaakt tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag. Beiden hebben een eigen rol. De initiatiefnemers zijn in dit geval de colleges van B&W van de gemeenten Leek, Grootegast, Marum en Zuidhorn. zij stellen het plan op en zijn verantwoordelijk voor de inhoud. Het bevoegd gezag bestaat uit de gemeenteraden van de vier gemeentes. Zij hebben een controlerende en besluitende functie.

Reikwijdte en detailniveau

De reikwijdte en detailniveau van een plan-MER verschilt per project. In een notitie wordt in het begin van de procedure een voorstel gedaan voor de reikwijdte en detailniveau. Dit wordt vervolgens ter raadpleging aan de betrokken bestuursorganen voorgelegd.

Alternatieven

In een plan-MER is het verplicht om alternatieven te onderzoeken. Er hoeft echter geen Meest Milieuvriendelijk Alternatief ontwikkeld te worden.

Stappen plan-mer procedure

1. Openbare kennisgeving
2. Raadplegen bestuursorganen over reikwijdte en detailniveau
- 3 Opstellen Milieueffectrapport
- 4.1 Terinzagelegging plan-MER en Voorontwerpbestemmingsplan
- 4.2 Eventueel: Toetsing Commissie mer voor natuuraspecten
5. Motiveren gevolgen van de plan-mer en de inspraak
6. Bekendmaking en mededeling van het plan
7. Evaluatie van de effecten na realisatie

2 Plan-m.e.r.

2.1 Bepalingen uit de Wet Milieubeheer vormen de basis

De plan-m.e.r. procedure is wettelijk vastgelegd in de Wet Milieubeheer (hoofdstuk 7) en het Besluit m.e.r. 1994 gewijzigd 2006, beide d.d. 28 september 2006 en is een implementatie van de Europese Richtlijn 2001/42/EG in de nationale wetgeving.

De plan-m.e.r. -verplichting geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plannen en programma's die:

- kaderstellend zijn voor activiteiten conform de beschrijving in het Besluit m.e.r. (zie onderdeel C en D van de Bijlage bij het Besluit m.e.r.);
- waarvoor een passende beoordeling nodig is in het kader van de Natuurbeschermingswet (en daarmee in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn).

Het bestemmingsplan is zo'n wettelijk voorgeschreven plan. Voor dit plan moet dus worden nagegaan of een plan-MER nodig is, op grond van beide of een van de genoemde punten. Zoals verderop in deze notitie zal blijken, leiden beide punten tot de verplichting een plan-MER op te stellen voor het Bestemmingsplan Westerkwartier.

2.2 Doel van het plan-m.e.r.

De plan-m.e.r. procedure is bedoeld om bij de voorbereiding van het bestemmingsplan de verwachte milieueffecten die van belang zijn voor de besluitvorming, in beeld te brengen. De procedure draagt eraan bij dat de mogelijke milieugevolgen een duidelijk plaats krijgen in de besluitvorming..

2.3 Procedurele eisen

Plan-m.e.r. staat niet op zich zelf, maar is een hulpmiddel bij de besluitvorming van de overheid (in dit geval de betrokken gemeenten) over het betreffende plan (in dit geval het bestemmingsplan). De procedure is daarom steeds gekoppeld aan de planvoorbereiding en de procedure die voor het bestemmingsplan moet worden doorlopen. De plan-m.e.r. procedure bestaat uit zeven stappen:

- Openbare kennisgeving van het voornemen, waarvoor een plan-m.e.r. doorlopen wordt;
- Raadpleging van de betrokken bestuurlijke organen over de reikwijdte en het detailniveau van de plan-m.e.r.;
Geen nadere invulling van eisen aan raadpleging !
- Opstellen plan-MER
- Plan-MER en (voor)ontwerpbestemmingsplan
 - a) Publicatie en terinzagelegging van het milieuraapport samen met (voor)ontwerpplan;
 - b) Mogelijkheid geven voor inspraak/zienswijzen op plan-MER;

c) Toetsing door commissie m.e.r. : alleen verplicht als plan-m.e.r. gekoppeld is aan passende beoordeling;

- Motivatie in het plan hoe de plan-m.e.r. in de planvorming is betrokken;
- Bekendmaking en mededeling van het bestemmingsplan.
- Evaluatie van effecten tijdens en na realisatie.

2.3.1 Kennisgeving

De Wet milieubeheer geeft inhoudelijke of procedurele eisen aan de kennisgeving, niet aan de raadpleging.

Artikel 7.11 van de Wet Milieubeheer stelt:

"Alvorens het milieueffectrapport op te stellen, raadpleegt het bevoegd gezag de bestuursorganen die ingevolge het wettelijk voorschrift waarop het plan berust bij de voorbereiding van het plan moeten worden betrokken over de reikwijdte en het detailniveau van de informatie die gericht is op wat relevant is voor het plan en die op grond van de Wet Milieubeheer in het milieueffectrapport moet worden opgenomen".

en

"Zo spoedig mogelijk nadat een bestuursorgaan het voornemen heeft opgevat tot het voorbereiden van een plan, ..., geeft het kennis van dat voornemen, ..."

Het voornemen wordt bekendgemaakt door publicatie in de plaatselijke media.

Conform wettelijke eisen zal in de kennisgeving worden aangegeven:

- aankondiging plan en plan-m.e.r.-procedure;
- welke stukken, waar en wanneer ter inzage;
- wie mag wanneer en op welke manier zienswijzen inbrengen;
- aangeven of advies van de commissie m.e.r. wordt gevraagd,

2.3.2 Opzet raadpleging

Om tot vaststelling van de reikwijdte en het detailniveau van de plan_MER te komen, worden diverse instanties om advies gevraagd. Daarom worden (tegelijk met de kennisgeving) verschillende actieve organisaties (waaronder betrokken bestuurlijke organen) in het gebied geïnformeerd naar aandachtspunten voor en de gewenste reikwijdte en detailniveau van het plan-m.e.r.. Een brief en een conceptversie van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau als bijlage zal naar deze organisaties worden verstuurd. Binnen een gestelde termijn kunnen deze organisaties reageren.

Betrokken bestuurlijke partijen die worden geraadpleegd voor het plan-m.e.r. zijn:

- o Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen;
- o Gedeputeerde Staten van de Provincie Friesland;
- o Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe;
- o Provinciale Planologische Commissie (Groningen);
- o Waterschap Noorderzijlvest;
- o Wetterskip Fryslân;
- o Rijkswaterstaat;
- o Dienst Landelijk gebied, regio Noord;
- o VROM inspectie, regio Noord;

- B&W van de gemeente Kollumerland;
- B&W van de gemeente Achtkarspelen;
- B&W van de gemeente Noorderveld;
- B&W van de gemeente de Marne;
- B&W van de gemeente Winsum;
- B&W van de gemeente Groningen;
- B&W van de gemeente Opsterland;
- B&W van de gemeente Smallingerland.

De Commissie m.e.r. zal in dit kader ook om een reactie op het concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau worden gevraagd. De Commissie m.e.r. is een onafhankelijk toetsende organisatie van m.e.r.- en andere milieuspecialisten. Formeel heeft de commissie m.e.r. in plan-m.e.r.-procedures een toetsende rol als het gaat om plannen waarvoor een passende beoordeling nodig is (vanwege verwachte effecten op een Habitat- of Vogelrichtlijngebied) of voor plannen in de EHS. Informeel kan de commissie ook gevraagd worden voor advies in andere plan-m.e.r.-projecten. Dit is vanwege de ervaring van de Commissie m.e.r. en de waarde die rechters aan het advies van de Commissie hechten aan te bevelen.

2.3.3 Inspraak

Het plan-MER wordt na goedkeuring door het bevoegd gezag samen met het nieuwe bestemmingsplan gepubliceerd en 6 weken ter inzage gelegd. Iedereen kan in deze periode een reactie geven op het plan-m.e.r. en het bestemmingsplan. De reacties worden door het bevoegd gezag in de verdere bestemmingsplanprocedure meegenomen.

De in het kader van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau benaderde betrokken bestuurlijke partijen worden apart aangeschreven voor een reactie op het plan-MER, evenals de commissie m.e.r.

2.3.4 Bevoegd Gezag en initiatiefnemer

De gemeenteraden van Marum, Leek, Zuidhorn en Grootegast vormen het Bevoegd Gezag van dit project. Initiatiefnemers zijn B&W van de betrokken gemeenten. De gemeente Marum is coördinerend Bevoegd Gezag.

2.4 Inhoudelijke eisen

Het plan-MER kent de volgende inhoudelijke eisen:

- Samenvatting;
- Inhoud en doelstelling plan;
- Relatie met andere plannen;
- Bestaande toestand milieu en autonome ontwikkelingen;
- Beleidskader (mits relevant);
- Redelijke alternatieven (maar geen verplichting tot onderzoek van het Meest Milieuvriendelijk Alternatief);
- Effecten;
- Mitigerende en compenserende maatregelen;
- Leemten in kennis;
- Monitoringsmaatregelen (Evaluatie).

Het plan-m.e.r. heeft betrekking op het gehele plan. Hierbij is scoping toegestaan. Dat wil zeggen dat het reikwijdte en het detailniveau van het milieuonderzoek afgestemd mag zijn op de reikwijdte en het detailniveau van de te nemen besluiten.

3 Scoping op onderdelen

3.1 Algemeen

Landschappelijk is het Westerkwartier te verdelen in een noordelijk deel, een oud kwelderlandschap met wierdedorpen (Saaksum, Oldehove, Niehove) en een dijenlandschap gevormd door het stroomgebied van de Oude Riet en een zuidelijk coulissenlandschap, dat zich kenmerkt door houtwallen. Dit, op zandgrond en ontgonnen hoogveen gelegen, deel lijkt op de aangrenzende Friese Wouden. Hier liggen de lintdorpen (Marum en Grootegast) die de oude zandruggen volgen. Het buitengebied van het Westerkwartier kenmerkt zich met name door vele agrarische activiteiten.

De bestaande bestemmingsplannen voor het buitengebied van het Westerkwartier van de gemeente Marum, Grootegast, Leek en Zuidhorn zijn in meer of mindere mate verouderd en niet meer afgestemd op nieuwe ontwikkelingen, zoals de schaalvergroting in de landbouw, de ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur en de problematiek van de vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.

In dit kader is gestart met het opstellen van een gezamenlijk bestemmingsplan. De vier gemeentes krijgen een nieuwe en actuele bestemmingsregeling en een gelijke regeling voor alle vier de gemeentes.

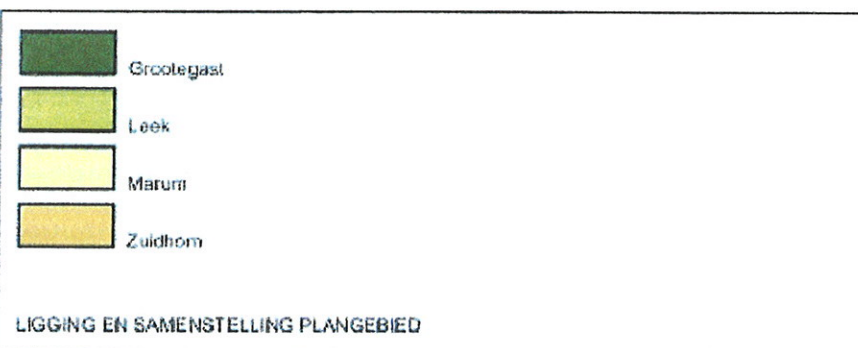
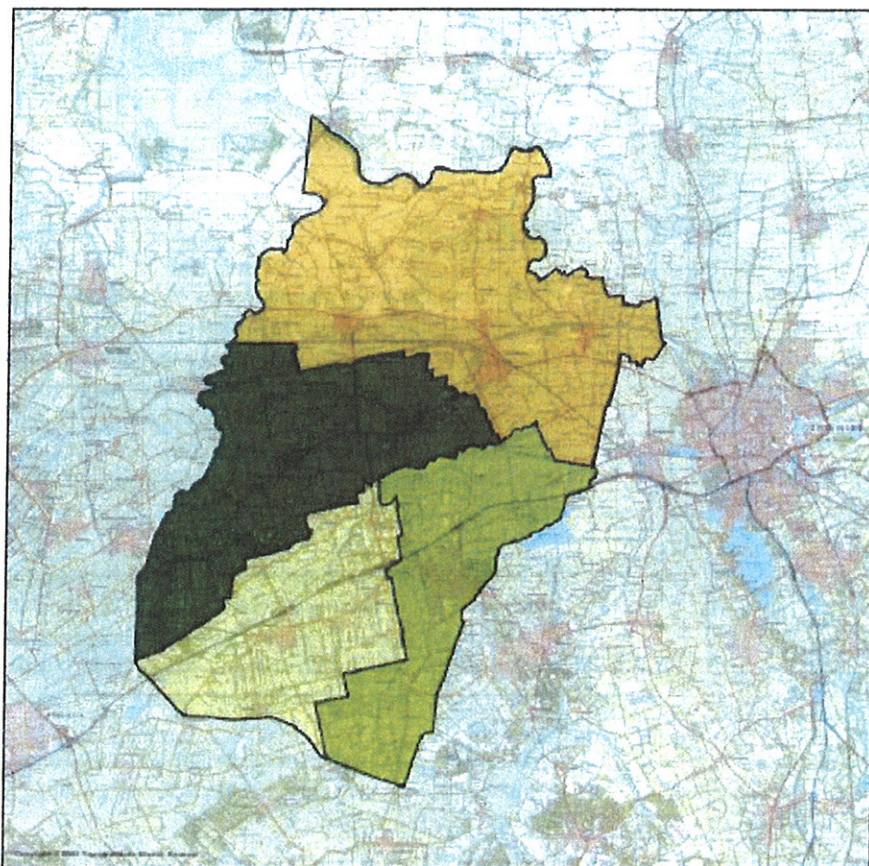
Kadernota

Een eerste stap naar het bestemmingsplan was het opstellen van een kadernota.

Doel en status van de nota (Kadernota, 2006):

"is enerzijds het formuleren van een integraal ruimtelijk streefbeeld voor het Westerkwartier en anderzijds het formuleren van planologische uitgangspunten voor de herziening van de verschillende bestemmingsplannen buitengebied. De kadernota vormt in feite het beleidsuitgangspunt van de nieuwe bestemmingsplannen buitengebied, over dit aspect van het bestemmingsplan Buitengebied hoeft te zijner tijd geen discussie meer te worden gevoerd. De voorbereidingsprocedure van het bestemmingsplan kan daardoor sneller verlopen. De kadernota krijgt de status van een (inter-)gemeentelijke beleidsnota, die door de verschillende gemeenteraden zal worden vastgesteld."

De Kadernota biedt hiermee de uitgangspunten of kaders voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Het bestemmingsplan is daarmee een uitwerking van de Kadernota. Deze uitgangspunten zijn thematisch in de Kadernota besproken.

Op basis van aangeleverde (ruimtelijke) informatie (kadernota en concept voorontwerp bestemmingsplan) is het plangebied geanalyseerd en zijn voor verschillende milieuaspecten de relevantie en het vereiste detailniveau vastgesteld. Hierna is gekeken naar wat de belangrijkste activiteiten en aandachtspunten zijn in het plangebied.

In het concept bestemmingsplan worden bestaande functies vastgelegd en uitbreidingsmogelijkheden geregeld. Deze functies kunnen betrekking hebben op activiteiten die zijn opgenomen in de onderdelen Ce en D bij het Besluit milieueffectrapportage. Het concept bestemmingsplan is dan kaderstellend voor die activiteiten en daardoor plan-m.e.r. plichtig.

Hiernaast is de mogelijke invloed van activiteiten op drie natuurbeschermingsgebieden (Natura 2000 gebieden) van belang. Dit betreft de mogelijke invloed op het Leekstermeer (provincie Drenthe/Groningen), het Lauwersmeer (provincie Friesland/Groningen) en de Bakkeveense duinen (provincie Friesland).

In de volgende paragrafen zijn de uitgangspunten van het bestemmingsplan nader bekeken. De uitgangspunten voor het bestemmingsplan zijn (zoals eerder vermeld) in de Kadernota beschreven.

De uitgangspunten zijn gescand op activiteiten in het kader van de C- en D-lijsten van het Besluit MER. Hiervan wordt verslag gedaan in de volgende paragraaf. In de daarop volgende paragraaf zijn activiteiten die een mogelijke invloed hebben op natuurbeschermingsgebieden aangegeven.

3.2 Het bestemmingsplan en het Besluit milieueffectrapportage

3.2.1 Agrarische bedrijvigheid

Algemeen

De agrarische bedrijvigheid is een van de belangrijkste pijlers voor de gebiedskwaliteit van het Westerkwartier zowel voor wat de werkgelegenheid betreft als voor wat betreft de ruimtelijke identiteit. Het is derhalve zaak dat aan perspectievolle en toekomstgerichte agrarische bedrijven voldoende ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden. Dit laat onverlet dat op onderdelen er ook ruimte moet zijn voor nieuwe initiatieven. Van belang is daarbij dat deze ontwikkelingen zodanig kunnen worden begeleid/gestuurd dat daarmee verrommeling van het landelijk gebied wordt voorkomen (Kadernota, 2006)

De gemeentes in het Westerkwartier willen dat bij nieuwe initiatieven (uitbreidingen, verplaatsingen) op agrarische bedrijven aandacht wordt besteedt aan de landschappelijke inpassing van nieuwe bebouwing (Kadernota, 2006).

Deze inpasbaarheid is van groot belang in het Gronings wierdengebied (inclusief Middag-Humsterland), de Noordelijke Wouden en het Westerkwartier. Dit zijn Belvederegebieden¹. De dorpjes Niehove en Saaksum zijn aangewezen als beschermd dorpsgezicht (wierdendorpen).

Van belang is de omvang van agrarische bouwbestemmingen. In het concept voorontwerp-bestemmingsplan wordt aangegeven dat ter bescherming van hoge natuur- en landschapswaarden een nuancering per gebied of type bedrijf is aangebracht. Hieronder wordt in een tabel naar gebied of type bedrijf de grootte van de bestemming voor agrarische bebouwing weergegeven. Het bebouwingsoppervlakte binnen de bestemming wordt vooral bepaald door de huidige bedrijfsomvang en is veelal kleiner dan het agrarisch bouwblok.

¹ De Nota Belvedere uit 1999 richt zich op de instandhouding, versterking en verdere ontwikkeling van de cultuurhistorische identiteit bij ruimtelijke aanpassingen.

Gebied/type bedrijf	Bestemming agrarische bebouwing omvang (bouwmogelijkheden bij recht)
Gebiedsbestemming "Natuur-agrarisch" en "Agrarisch-landschappelijke en natuurlijke waarden"	Maximaal 1 hectare
Gebiedsbestemming "Agrarisch" en "Agrarisch-landschappelijke waarde"	Maximaal 1,5 hectare
Akkerbouwbedrijven	Maximaal 1 hectare (uitzonderingen mogelijk)
Systematiek	
Gemeentes Grootegast, Leek en Marum	Concentratiebeginsel voor bouwperceel van 0,5 / 1 / 1,5 ha. of volledig bestemmingsvlak binnen ingetekend bestemmingsvlak van max. 2 ha.
Gemeente Zuidhorn	Concreet bouwblok van circa 0,5 / 1 / 1,5 of 2 ha. ingetekend op de bestemmingsplankaart (geen uitbreidingsmogelijkheden).

De regelingen zoals deze in bovenstaande tabel zijn weergegeven heeft betrekking op de uitbreidingen van agrarische bedrijven. Als bestaande bouwblokken groter zijn, zijn deze ongewijzigd overgenomen in het bestemmingsplan.

Hiernaast zit er in de systematiek van alle gemeentes een wijzigingsbevoegdheid om de bouwmogelijkheden te verruimen. In het plan MER zal hier bij de effectbeschrijving op worden ingegaan.

Intensieve veehouderij

Met name de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven zijn in het kader van het plan-MER van belang. Deze bepalen de mogelijke omvang van bedrijven (waaronder intensieve veehouderij) in de toekomst. Hiermee is het ontwerp bestemmingsplan kaderstellend voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven. In het Besluit m.e.r. staat omtrent de mer(boordelings-) plicht van intensieve veehouderij het volgende vermeld;

- De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens.

Deze activiteit is m.e.r.-plichtig volgens de C-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op een inrichting met meer dan:

- 85.000 plaatsen voor mesthoenders,
- 60.000 plaatsen voor hennen,
- 3.000 plaatsen voor mestvarkens, of
- 900 plaatsen voor zeugen.

Deze activiteit is m.e.r.-beoordelingsplichtig volgens de D-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op:

- 60.000 of meer plaatsen voor mesthoenders,
- 45.000 of meer plaatsen voor hennen,
- 2.200 of meer plaatsen voor mestvarkens, of
- 350 of meer plaatsen voor zeugen.

Het bestemmingsplan Buitengebied is kaderstellend voor de uitbreiding van intensieve veehouderijen. Hiernaast wordt in het bestemmingsplan de mogelijkheid geboden om bestaande grondgebonden agrarische bedrijven om te schakelen naar intensieve veehouderijen. Hier zal er in het Plan-MER aandacht aan moeten worden besteed.

(Co-) mestvergistingsinstallaties

Via een vrijstellingsprocedure in het bestemmingsplan kan (co-)mestvergisting worden toegestaan. Deze installatie valt onder de m.e.r.-beoordelingsplicht.

- De oprichting van een inrichting bestemd voor het bewerken, verwerken of vernietigen van dierlijke of overige organische meststoffen, groenafval en GFT, niet zijnde gevaarlijke afvalstoffen.

Deze activiteit is m.e.r.-beoordelingsplichtig volgens de D-lijst in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op:

Een inrichting met een capaciteit van 100 ton per dag of meer.

De vrijstellingsprocedure mag alleen worden toegepast op agrarische bouwblokken die zijn gelegen binnen de gebiedsbestemmingen Agrarisch en Agrarisch-Landschappelijke waarde.

Het bestemmingsplan Buitengebied is kaderstellend vanuit de vrijstellingsmogelijkheid van deze installaties. Daarom zal in het Plan-MER aandacht aan moeten worden besteed aan de mogelijke effecten van dergelijke installaties

3.2.2 Recreatie en toerisme

Ten aanzien van verblijfsrecreatie wordt in de Kadernota vermeld dat (Kadernota,2006): "De bestaande bedrijven zullen positief worden bestemd waarbij in overleg met de ondernemers bezien zal worden welke ontwikkelingsmogelijkheden binnen de bestaande terreinen kunnen worden toegestaan zodat de bedrijven in kunnen spelen op de veranderingen in de markt. Dit kan leiden tot een verruiming van de bouw mogelijkheden voor de centrale voorzieningen maar kan ook betrekking hebben op de aard en de samenstelling van de kampeermiddelen (tenten, caravans, stacaravans, trekkershutten) of het toestaan van recreatiewoningen."

In de C- en D-lijsten van het Besluit m.e.r. worden voor toeristische en recreatieve voorzieningen aangegeven in welke gevallen een voorziening m.e.r.-(beoordelings) plichtig is (zie kader hieronder). Deze activiteiten zijn van belang voor dit Plan-MER.

- Toeristisch/recreatieve voorzieningen

Deze activiteit is mer-plichtig volgens de C-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op de aanleg van een voorziening of een combinatie van voorzieningen die:

- 500.000 bezoekers of meer per jaar aantrekt,
- een oppervlakte beslaat van 50 hectare of meer, of
- een oppervlakte beslaat van 20 hectare of meer in een gevoelig gebied.

Deze activiteit is mer-beoordelingsplichtig volgens de D-lijst wanneer de aanleg, wijziging of uitbreiding van één of meer recreatieve of toeristische voorziening betrekking heeft op:

- 250.000 bezoekers of meer per jaar,
- een oppervlakte van 25 hectare of meer, of
- een oppervlakte van 10 hectare of meer in een gevoelig gebied.

In de Kadernota wordt als uitgangspunt voor het bestemmingsplan genoemd dat intensieve en grootschalige voorzieningen moeten worden gevestigd in de nabijheid van de snelweg of een belangrijke doorgaande weg of sluiten aan op bestaande intensieve recreatieterreinen, zoals Landgoed Nienoord.

Landgoed Nienoord

Landgoed Nienoord is opgenomen in het bestemmingsplan. Het gebied heeft nu de bestemming landgoed met aanduidingen binnen deze bestemming. Het is de bedoeling om de bestemming te wijzigen, mede om evenementen (die nu ook plaatsvinden maar niet planologisch zijn geregeld) mogelijk te maken. De wijziging heeft betrekking op het gehele landgoed en zal in elk geval m.e.r. beoordelingsplichtig zijn. Aangezien het landgoed in de EHS ligt zal de mer-beoordelingsplicht gelden bij een wijziging van een oppervlakte van 10 hectare of meer.

In het tekstkader hieronder is uiteengezet, hoe hiermee om kan worden gegaan.

OPMERKING:

Op het moment van schrijven bestaat er nog discussie over de nieuwe gebiedsbestemming van Landgoed Nienoord. In deze notitie is uitgegaan van de nieuwe gebiedsbestemming zoals hierboven beschreven.

Voor het Landgoed Nienoord moet bedacht worden dat voor toeristisch-recreatieve activiteiten is de eventuele m.e.r. plicht op besluit-niveau (besluit-m.e.r.) gekoppeld aan het finale ruimtelijke plan. Dit is een uitwerkingsplan bij een bestemmingsplan of - indien de bestemming concreet wordt geregeld in het (finale) bestemmingsplan - het bestemmingsplan.

Voor het regelen van de toeristisch-recreatieve activiteiten op Landgoed Nienoord wordt een wijziging van de huidige bestemming overwogen. Voor de manier van omgaan met de m.e.r. plicht bestaan nu twee mogelijkheden:

- Optie 1: Indien de bestemming finaal wordt geregeld in het nieuwe bestemmingsplan, is dit plan m.e.r.-beoordelingsplichtig. Dit betekent dat in een zo vroeg mogelijk stadium door het bevoegd gezag (gemeente Leek) moet worden beoordeeld of er een besluit-MER nodig is. Dat is dan dus nu aan de orde. De beste weg lijkt dan om nu eerst de m.e.r.-beoordelingsplicht uit te voeren en vervolgens ofwel de uitkomst op te nemen in het plan-MER of - indien is geconcludeerd dat een besluit-MER nodig is - parallel aan het plan-MER een besluit-m.e.r.-procedure voor Nienoord uit te voeren.
->Deze optie heeft als voordeel dat zo spoedig mogelijk blijkt of wel of geen besluit-MER nodig is.
- Optie 2: Indien wordt gekozen voor een globale regeling in het bestemmingsplan (met uitwerkingsbevoegdheid), is het bestemmingsplan kaderstellend en moeten de voorgenomen activiteiten bij Nienoord worden betrokken in het plan-MER. Later is dan alsnog de m.e.r. beoordelingsplicht en eventuele m.e.r. plicht aan de orde. Het globale effectenonderzoek in het plan-MER zal de basis voor de m.e.r.-beoordeling (besluit dat wel of geen plan-MER nodig is) kunnen vormen.
->Deze optie heeft als nadeel dat op een relatief laat tijdstip alsnog kan blijken

dat er wel een besluit-MER nodig is.

De eerste optie ligt in de lijn van het concept bestemmingsplan buitengebied zoals hij er nu ligt.

Het is de bedoeling de toeristisch-recreatieve mogelijkheden in het bestemmingsplan te regelen. Daarom is hiervoor mogelijk sprake van m.e.r.-beoordelingsplicht. De procedure hiervoor zal parallel aan het opstellen van het plan-MER kunnen worden opgepakt. Het is echter nog niet duidelijk of er sprake is van m.e.r.-beoordelingsplicht. Dit is afhankelijk van de omvang van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden die nieuw worden geregeld in het bestemmingsplan en mogelijk ook van de wijze van bestemmen. Onafhankelijk van de vraag of er sprake is van m.e.r.-beoordelingsplicht, zullen de gewenste toeristisch-recreatieve mogelijkheden in het plan-MER worden meegenomen. Dit vanwege de vereiste beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet. Als er wel sprake is van m.e.r.-beoordelingsplicht zal de uitwerking in het plan MER (zoals in het kader aangegeven) zijn gebaseerd op de resultaten van de m.e.r.-beoordeling.

Marum-Trimunt

Dit betreft een motorcrossterrein aan de Kloosterweg in de gemeente Marum. In het concept voorontwerp bestemmingsplan is deze locatie bestemd als "Natuur" met als aanduiding "recreatieve activiteit".

In de D-lijst van het Besluit m.e.r. is deze activiteit mer-beoordelingsplichtig als (zie kader hieronder);

- **Motorcrossterrein**

De activiteit betrekking heeft op de aanleg, wijziging of uitbreiding van een terrein, niet zijnde een openbare weg, bestemd of ingericht voor het in wedstrijdverband of ter voorbereiding daarvan dan wel voor recreatieve doeleinden rijden met gemotoriseerde voertuigen.

Hierbij geldt als drempel voorwaarde voor de m.e.r.-beoordelingsplicht dat het terrein acht uren of meer per week dient te zijn opengesteld.

De activiteiten op het terrein zijn als volgt:

7 wedstrijden per jaar (8 u/dg) ; trainingen: 3x 2,5 uur/week (wo,za,zo); totaal 7,5 u/wk. Buiten trainingstijden baan niet toegankelijk voor motoren, alleen voor recreatief gebruik bos (wandelaars e.d.). In winterperiode (4 maanden, november t/m februari) geheel gesloten.
Over gehele jaar gezien is dat $35 \times 7,5 + 7 \times 8 : 52 = 6,125$ u/week gemiddeld.

De activiteit is hiermee niet m.e.r.-beoordelingsplichtig. Het terrein wordt in het hoogseizoen niet meer dan 8 uur per week gebruikt. ER is daarom geen reden om dit in het plan MER mee te nemen.

Nieuwe natuur

In de kadernota wordt als uitgangspunt genomen dat de ontwikkeling van nieuwe natuur

primair zal plaatsvinden binnen de EHS-gebieden (Kadernota, 2006).

Er wordt verder vermeld dat als zich in de toekomst buiten de EHS situaties kunnen voordoen die vanuit natuur en landschap als kansrijk kunnen worden aangemerkt en, wanneer daarbij geen extra belemmeringen voor de landbouw ontstaan, in principe mogelijk gelaten kunnen worden. Daarvoor zal uitsluitend buiten de agrarische kerngebieden (met uitzondering van gebieden die zijn aangewezen als ecologische of robuuste verbindingzone) een wijzigingsbevoegdheid worden opgenomen voor nieuwe natuurontwikkeling (Kadernota, 2006).

In het concept voorontwerp bestemmingsplan wordt vermeld dat in de gebieden met de gebiedsbestemming Agrarisch, Agrarisch-landschappelijke waarde, Agrarisch-landschappelijke en natuurlijke waarde en Natuur-agrarisch een wijzigingsbevoegdheid is opgenomen die het mogelijk maakt om de bestemming te wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling (concept voorontwerp bestemmingsplan, 2007).

Deze wijziging in functie ten behoeve van natuurontwikkeling is van belang binnen het kader van dit Plan-MER. In het Besluit MER staat, ten aanzien van een functiewijziging landelijk gebied, vermeld;

- **Functiewijzigingen landelijk gebied**

Deze activiteit is mer-plichtig volgens de C-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging in de natuur, recreatie of landbouw met een oppervlakte van 250 hectare of meer, met uitzondering van ruilverkaveling met een administratief karakter of van een aanpassingsinrichting.

Deze activiteit is mer-beoordelingsplichtig volgens de D-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging in de natuur, recreatie of landbouw met een oppervlakte van 125 hectare of meer, met uitzondering van ruilverkaveling met een administratief karakter of van een aanpassingsinrichting.

3.2.3 Totaaloverzicht mer-(beoordelings)plichtige activiteiten

De mer-(beoordelings)plichtige activiteiten die in het nieuwe bestemmingsplan worden geregeld en waarvoor het nieuwe bestemmingsplan kaderstellend zijn in onderstaande tabel samengevat. In deze tabel is aangegeven waar deze activiteiten in het plangebied worden ontplooid dan wel verwacht.

Activiteit	Locatie/ wijze waarop het bestemmingsplan de activiteit mogelijk maakt
Intensieve veehouderij	In op bestemmingsplankaart aangegeven bouwblokken verspreid over het gehele plangebied
(Co-)mestvergistingsinstallaties	Bouwblokken binnen de gebiedsbestemmingen Agrarisch en Agrarisch-Landschappelijke waarde.
Funciewijziging landelijk gebied	Wijziging van de bestemmingen Agrarisch-Landschappelijke en Natuurlijke waarden en Natuur-Agrarisch gebruik ten behoeve van natuurontwikkeling (EHS), verspreid over het plangebied.
Toeristisch/recreatieve voorzieningen	Landgoed Nienoord als recreatief terrein

3.3 Invloed van activiteiten op Vogel- en Habitatrichtlijngebieden

3.3.1 Relatie plan-m.e.r. en toets aan de Natuurbeschermingswet/passende beoordeling

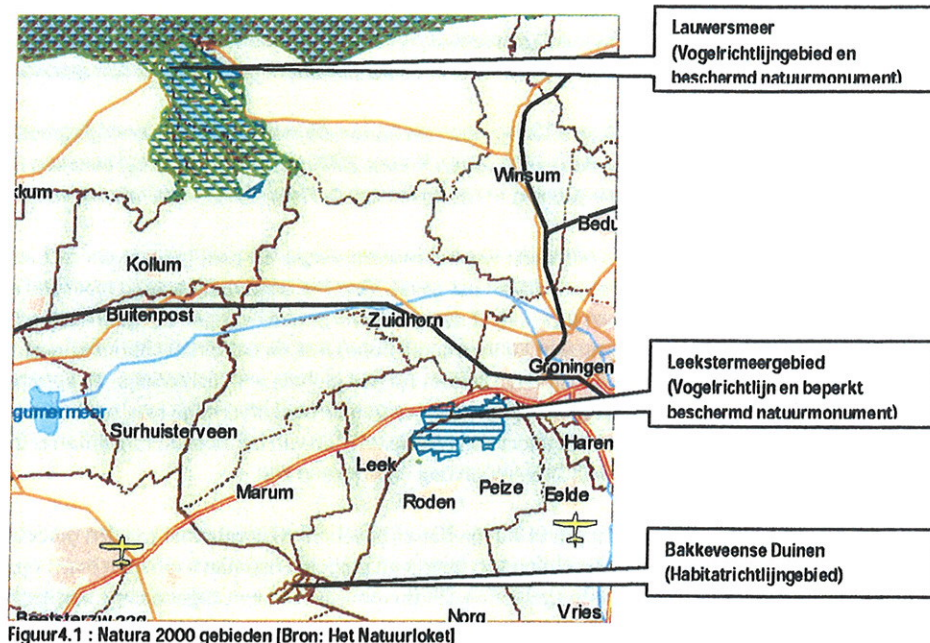
Plan-m.e.r. en de passende beoordeling verschillen op veel punten van elkaar. Het plan waarvoor dit plan-m.e.r. wordt uitgevoerd kan in algemene zin worden gekarakteriseerd als globaal, breed en adviserend. Het heeft een hoger abstractieniveau dan een passende beoordeling. Plan-m.e.r. richt zich op het totaal aan milieueffecten van het plan. De passende beoordeling richt zich op het verkrijgen van zekerheid over het al dan niet optreden van aantasting van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, en is over het algemeen gedetailleerd, specifiek en dwingend van karakter. De inhoudelijke vereisten voor een passende beoordeling zijn streng en vragen om een wetenschappelijke aanpak en een hoge mate van zekerheid.

Het is van belang om bij de hogere planniveaus voor een aanpak te kiezen waarbij risico's later in de planvorming zoveel mogelijk worden afgevangen. Deze risico's kunnen van inhoudelijke en procedurele aard zijn. Bij deze aanpak is dan feitelijk sprake van een gefaseerde uitvoering van de passende beoordeling, waarbij gedurende de planontwikkeling (en de verdere besluitvorming over activiteiten die in het bestemmingsplan genoemd worden) de mate van concreetheid toeneemt. Op elk planniveau moet daarbij vanuit de passende beoordeling worden gekeken naar:

- de significantie van de mogelijke gevolgen;
- mitigatiemogelijkheden, en
- mogelijke alternatieven op het abstractieniveau van dit plan.

Hiermee wordt voorkomen dat alternatieven die vanuit het afwegingskader van de passende beoordeling kansrijk zijn, afvallen of uit beeld blijven. Andersom kunnen varianten die niet in overeenstemming gebracht kunnen worden met de vereisten vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn al in een vroeg stadium afvallen. Bij de passende beoordeling is de alternatievenkeuze dwingend en minder vrij dan bij Plan-m.e.r.. Goedkeuring van het (bestemmings)plan in het kader van de natuurbeschermingswet wordt alleen verleend wanneer de natuurlijke kenmerken van het gebied (vastgelegd in de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden) niet worden aangetast. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en er bovendien sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

In de directe omgeving van het Westerkwartier zijn drie Natura 2000- gebieden gelegen. Deze zijn in onderstaande kaart aangegeven.

3.3.2 Activiteiten en mogelijk effect

Binnen het kader van deze Plan-m.e.r. procedure is het toetsen van de gewijzigde bestemmingsplan aan de Natuurbeschermingswet middels een zogenaamde 'voortoets' uitgevoerd.

De uitkomsten van deze voortoets zijn in de onderstaande tabel samengevat. In deze tabel is per activiteit aangegeven of er mogelijk negatieve effecten op de kwalificerende soorten en habitattypen van de Natura 2000-gebieden kunnen optreden ('JA') of niet ('NEE').

Activiteit	Lauwersmeer	Leekstermeer	Bakkeveense duinen
Landbouw (uitbreiding)	JA	JA	JA
Recreatie	NEE	JA	NEE

Landbouw (uitbreiding)/Agrarische bedrijvigheid

Met Landbouw wordt in dit kader verstaan intensieve veehouderijen, grondgebonden veehouderijen en akkerbouwbedrijven.

Het bestemmingsplan regelt alleen de bouwblokken. Deze zijn in eerste instantie toegekend op basis van de huidige bedrijfsgrootte - met als maat de bedrijfsomvang in nge's (Nederlandse Grootte Eenheden) - en enige ruimte voor uitbreiding. Het bestemmingsvlak kan (in de gemeenten Marum, Grootegast en Leek) wel groter zijn, maar het bebouwingsoppervlakte daarbinnen (het uiteindelijke agrarische bouwblok) wordt bepaald door de omvang van het bedrijf. In de gemeente Zuidhorn is het bouwblok vooral bepaald door de situering van de bestaande bebouwing, de landschappelijke situatie en de economische bedrijfsgrootte.

De huidige toestand valt onder 'bestaand gebruik' en zal in het kader van de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden worden getoetst en geregeld.

Voor uitbreidingen die buiten de reeds vergunde bedrijfsgrootte vallen zal voor bedrijven in de nabijheid van Natura 2000 gebieden per geval bekeken moeten worden of een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet aan de orde is.

In het kader van het bestemmingsplan gaat het niet om de toets van (eventuele) vergunningen per geval. Voor het bestemmingsplan moet wel aandacht worden besteed aan de vraag of de agrarische ontwikkelingen die (planologisch) mogelijk worden gemaakt kunnen conflicteren met de natuurbeschermingswet. Dat is op voorhand niet uitgesloten. Daarom zal een globale verslechterings- en verstoringstoets worden uitgevoerd ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan.

In het kader van het vaststellen van het bestemmingsplan is dit nog niet mogelijk omdat de uitbreidingen nog niet bekend zijn.

Op grond van de Natuurbeschermingswet moet worden getoetst of de mogelijke uitbreiding van bedrijven mogelijk negatieve effecten heeft op nabijgelegen beschermde natuurgebieden. Dit doormiddel van een zogenaamde verstoring- en verslechteringstoets.

Recreatie

Voor recreatie zijn de uitbreidingsmogelijkheden in het algemeen dusdanig gering (alleen enige uitbreiding van bestaande campings) dat hiervan geen bijkomende effecten worden verwacht. Hiervoor is dus geen nader onderzoek nodig.

Dit geldt echter niet voor de toeristisch-recreatieve functie van het landgoed Nienoord en de mogelijke effecten van hoge bezoekersaantallen in dit gebied (bij evenementen). Evenementen in de directe nabijheid van Natura 2000-gebieden kunnen een kwaliteitsverslechtering van de habitats of significant verstorende effecten op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, veroorzaken.

In onderstaande tabel zijn de mogelijke effecten weergegeven die optreden bij agrarische en recreatieve/toeristische activiteiten.

Storende factor	Landbouw	Recreatie	Bakkerse duinen	Laumersmeer	Leekstermeer
Verzuring	x	-	x	x	x
Vermesting	x	-	x	x	x
Verontreiniging	x	-	x	x	x
Geluid	x	x	x	x	x
Licht	x	-	x	x	x
Verstoring door mensen	x	x	x	x	x
Mechanische effecten	-	x	nvt	nvt	x

*) Een recente ontwikkeling is de opkomst van vrij open stallen met relatief sterke

lichtuitstraling, zoals de zogenaamde serrestallen. Daarom is deze factor als mogelijke versturende factor toegevoegd (ten opzichte van de effectindicator die door LNV is ontwikkeld).

3.4 Alternatieven

Artikel 7.10 van de Wet Milieubeheer stelt dat in een plan-MER alternatieven voor de voorgenomen activiteit worden beschreven, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen en een motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven. Het opstellen van een 'meest milieuvriendelijk alternatief' is echter niet verplicht.

Het concept bestemmingsplan is vooral gericht op het planologisch vastleggen van functies en activiteiten die reeds plaatsvinden. Een belangrijke mogelijkheid voor ruimtelijke functiewijziging is de mogelijkheid om agrarisch gebied binnen de EHS te veranderen in de functie natuur. De plaatsen waar dit mogelijk is (middels wijzigingsbevoegdheid) zijn bepaald door actuele kenmerken en waarden en liggen daardoor vast. Om bovenstaande redenen wordt van uit gegaan, dat in het plan-MER redelijkerwijs geen alternatieven dienen te worden meegenomen, die op hoofdlijnen verschillen van het voornemen.

In aanvulling hierop kan worden opgemerkt dat voor de recreatieve functie van Nienoord mogelijk een m.e.r.-beoordelingsplicht moet worden uitgevoerd.

Bij de uitwerking van de verstorings- en verslechteringstoetsen kan blijken dat varianten op het bestemmingsplan noodzakelijk zijn. Op dit moment is hier nog geen duidelijkheid over.

4 Milieuaspecten; methodiek van effectbepaling en detailniveau

Onderstaande tabel geeft het beoordelingskader, waarop de effectbepaling zal worden gebaseerd. In deze tabel is ook aangegeven op welke bestemde activiteit/functie het milieuaspect van toepassing is.

Thema	Aspect	Activiteit/functie
Bodem en Water	Bodemkwaliteit, Bodemwaarden, (grond)Waterkwaliteit	Landbouw/Intensieve veehouderij, Functiewijziging naar natuur
Landschap	Landschappelijke waarden, Landschappelijke structuur, Landschapbeeld	Landbouw/Intensieve veehouderij (landschappelijke inpassing), Functiewijziging naar natuur
Natuur	Flora en Fauna, Beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet)	Landbouw/Intensieve veehouderij, Recreatieve activiteiten (evenementen), Functiewijziging naar natuur
Luchtkwaliteit en Geur	Ammoniak, geur, fijn stof	Agrarische en recreatieve activiteiten, (Co-) mestvergistingsinstallaties
Geluid	Geluidbelasting	Recreatieve activiteiten

De effecten worden vooral kwalitatief, beschrijvend bepaald. Voor enkele relevante milieuaspecten als geluid en luchtkwaliteit worden de effecten(semi-)kwantitatief bepaald.

Het detailniveau van onderzoek wordt vooral bepaald door het detailniveau van het bestemmingsplan. Het plan-m.e.r. moet voldoende inzicht bieden in de referentiesituatie (huidige situatie + autonome ontwikkelingen) en de mogelijke milieueffecten van toekomstige mer-(beoordelings)plichte activiteiten en mogelijke milieueffecten op de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden.

Het plan-m.e.r. hoeft niet uitputtend te zijn en kan zich richten op die milieuaspecten waar wezenlijke effecten worden verwacht Belangrijke vragen zijn daarbij:

- of de voorgenomen activiteiten strijdig kunnen zijn met het geldende beleid op het gebied van milieu, natuur en landschap en daarbij geldende normen
- of de ontwikkelingen kunnen conflicteren met andere functies in het plangebied of daarbuiten, bijvoorbeeld wonen of natuur.
-

De effecten worden vergeleken met de huidige situatie en de toekomstige ontwikkeling bij voortzetting van het gebruik op basis van het geldende bestemmingsplan (de zogenaamde situatie bij autonome ontwikkeling). Daarom moet ook deze situatie in het MER worden beschreven.